

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

XXVII

ročník
2001

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

VÝBĚR Z ROZHODNUTÍ Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu

OBSAH:

Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 22885/93 ve věci Bernard versus Francie	2
Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 28054/95 ve věci Mavronichis versus Kypr	13
Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 32305/96 ve věci Fisanotti versus Itálie	24
Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 17549/90 ve věci Hurtado versus Švýcarsko	29

Orac

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
23. dubna 1998
VĚC BERNARD
(Rozsudek ve věci Bernard versus Francie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu A jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, F. Gölcüklü, F. Matscher, L.-E. Pettiti, E. Palmová, R. Pekkanen, G. Mifsud Bonnici, P. Jambreč, U. Lohmus a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala ve dnech 31. ledna a 25. března 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) dne 5. prosince 1996 ve tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházela stížnost (č. 22885/93) proti Francouzské republice předložená Komisi podle článku 25 francouzským občanem panem Jean-Paul Bernardem dne 29. května 1993.

Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 a o prohlášení, jímž Francie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Účelem žádosti bylo získat rozhodnutí, zda skutkové okolnosti případu zakládají porušení závazků odpovědného státu podle článků 6 § 1 a 2 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému v souladu s ustanovením 33 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu A stěžovatel prohlásil, že si přeje zúčastnit se řízení, a určil svého právního zástupce.

3. Vytvořený Senát zahrnoval ex officio pana L.-E. Pettitiho, zvoleného soudce s francouzským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Ryssdala, předsedu Soudu (ustanovení 21 § 4 písm. b/ Jednacího řádu Soudu A). Dne 20. ledna 1997, za účasti tajemníka Soudu, vylosoval předseda Soudu jména dalších sedmi členů, jimiž se stali F. Gölcüklü, F. Matscher, R. Macdonald, E. Palmová, G. Mifsud Bonnici, P. Jambreč a U. Lohmus (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu Soudu A).

4. Jako předseda Senátu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu Soudu A) konzultoval prostřednictvím tajemníka Soudu pan Ryssdal se zástupcem francouzské vlády (dále jen „Vláda“), s právním zástupcem stěžovatele a s delegátem Komise organizaci řízení (ustanovení 37 § 1 a 38). V souladu s následným usnesením obdržel tajemník Soudu vyjádření stěžovatele dne 28. října a Vlády dne 31. října 1997.

5. Dne 10. prosince 1997 Komise vypracovala spis o řízení, které před ní proběhlo, jak ji o to požádal tajemník Soudu na základě instrukcí předsedy.

6. Dne 7. ledna 1998 pan Bernhardt, místopředseda Soudu, nahradil ve funkci předsedy Senátu pana Ryssdala, který se nemohl zúčastnit dalšího projednávání případu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu Soudu A).

7. Dne 26. ledna 1998 předložil právní zástupce stěžovatele listiny v kanceláři Soudu.

8. V souladu s rozhodnutím pana Ryssdala ze dne 15. května 1997 se veřejné ústní jednání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 28. ledna 1998. Předtím se Soud sešel na přípravném zasedání.

Před Soud předstoupili:

(a) za Vládu J.-F. Dobelle, zástupce ředitele pro právní věci, Ministerstvo zahraničních věcí, zástupce, M. Dubrocardová, soudkyně, detašovaná při Odboru pro právní věci, Ministerstvo zahraničních věcí, A. Buchet, vedoucí Úřadu pro lidská práva, Odbor pro evropské a mezinárodní otázky, Ministerstvo spravedlnosti, B. Dalles, soudce, Úřad pro trestní soudnictví a svobody jednotlivce, Odbor trestních případů a milostí, Ministerstvo spravedlnosti, poradci;

(b) za Komisi J.-C. Soyera, delegát;

(c) za stěžovatele C. Brun-Schiappová, z Advokátní komory v Marseilles, poradce.

Soud vyslechl přednesy pana Soyera, paní Brun-Schiappové a pana Dobella.

9. Jelikož pan Macdonald se nemohl zúčastnit jednání dne 25. března 1998, nahradil jej pan Pekkanen, náhradní soudce (ustanovení 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu Soudu A).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Zvláštní okolnosti případu

10. V průběhu soudního vyšetřování žaloby vznesené proti panu Bernardovi za několik ozbrojených loupeží nařídil vyšetřující soudce v Nevers provést k jeho osobě dva znalecké posudky; psychologickou zprávu od dr. Guggiariho a lékařskou a psychologickou zprávu od dr. Debituse.

11. Dne 13. července 1988 dr. Guggiari předložil svou zprávu s následujícím závěrem:

„Jelikož vyšetřovaný neakceptuje, že je buď nemocen nebo vinen, nelze jej pokládat za vyšetřitelného. Z jaké nemoci by mohl být vyléčen? Jeho sociální a emocionální prostředí bude hrát mnohem větší roli při jeho rehabilitaci než jakákoli lékařská či psychiatrická léčba, kterou odmítá. Vezmou-li se v úvahu všechny okolnosti, jeho vyhlídky na rehabilitaci se zdají být značně ohroženy jednak jeho kriminální minulostí, jednak jeho osobností.“

12. Stěžovatel požádal o druhý posudek, který si vyšetřující vyžádal 19. května 1989 od dr. Dumoulina.

13. Dne 24. června 1989 dr. Dumoulin předložil zprávu, která obsahovala následující pasáž:
„Pan Bernard je gangster (od anglického slova »gang«, kterým se označují členové organizované bandy). Provedení operace ukazuje (viz spis o řízení)

(a) že byla velmi dobře naplánovaná:

- klienti si nejsou vědomí, že personál je ohrožován (pachatelé nejsou maskováni),
- pozoruhodný klid pachatelů, kteří jsou v rukavicích a ozbrojeni,
- nastražené svazky bankovek neukradeny,
- distributor bankovek naplněný na víkend,
- pachatelé zkontrolovali, že bezpečnostní kamera je pouze atrapa,

(b) že se jedná o práci zkušeného týmu:

- četná bankovní vloupání byla provedena podle téhož scénáře týmiž muži,
- pan Bernard je určitým expertem přes zbraně a je zkušený ve výcviku komanda, který získal, když vykonával svou vojenskou službu u námořnictva.

Všechny hlavní trestné činy pana Bernarda (dřívější i současné) spadají do kategorie organizovaného zločinu a vyznačují se těmito znaky:

- vytvoření zločinecké organizace,
- závažné ozbrojené loupeže spáchané ozbrojenými zločinci,
- předměty útoku vybrány tak, aby přinesly okamžité, velké zisky.

Pan Bernard není běžným pachatelem, nýbrž skutečným profesionálem. Zdá se, že kromě loupežných přepadení rozšířil svou trestnou činnost do dalších oblastí (viz jiná obvinění). Podpora ze strany jeho spolupachatelů (gangu) je podstatná, protože mu poskytují jak materiální podporu (vozidla, úkryty, alibi, atd.), tak i morální podporu, protože bezohlednost každého člena činí skupinu troufalejší a povzbuzuje druhé ke zopakování jejich zločinů, přičemž lépe kontrolují riziko.

Odpovědnost pana Bernarda je zvýrazněna mnoha faktory, například:

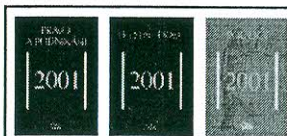
- je mnohonásobným recidivistou,
- používá násilí, ohrožuje lidi zbraněmi,
- jedná ve spolčení se spolupachateli.

Nikdy vůči němu nebylo užito ustanovení článku 64 trestního zákona.

Pan Bernard se vyznačuje vysokou nebezpečností, protože je chladnokrevný a odhodlaný páchat trestnou činnost. Během vyšetřování a rozhovoru prokázal svou protfelost – ostatně jako i při páchání trestné činnosti – neustálým popíráním, že se na ní podílel. Soud jej nezastřeší. Zdá se, že jeho nebezpečnost je namířena i proti soudcům vyšetřujícím jeho případy. Tvrdí, že pan Roussel a slečna C. Enfouxová byli určeni k tomu, aby jej pronásledovali, a verbálně na ně útočí hrubými výrazy. Tato nebezpečnost je zvýrazněna jeho běžným užíváním stříelných zbraní.

Extrémní nebezpečnost pana Bernarda si vyžaduje následující speciální opatření:

- musí mu být permanentně zakázáno nošení zbraní jakéhokoliv druhu, včetně těch, jejichž prodej není kontrolován,
- po propuštění z vězení musí být dán pod trvalý dohled,
- uvěznění v otevřeném vězení je nemyslitelné,

*Právo ve Vaší knihovně
Zákon na Vaší straně*

Orac
hledej na straně 12

– uvnitř vězení musí být pod speciálním dohledem kvůli možnosti, že se pokusí uprchnout (vysoké zabezpečení apod.).

Na pana Bernardovi je třeba vykonat trest, který bude úměrný jeho opravdu extrémní nebezpečnosti.

Pana Bernarda nelze převychovat trestem (v žádném případě jej nelze vyléčit lékařskými metodami). Celá řada trestů nestačila ke zmírnění jeho delikventního chování. Naopak, zaujal omnipotentní a vyzývavý postoj, který se neustále posiluje každým jeho dalším uvězněním. Jeho sthenie (agresivní postoj) nezná mezí. Cítí se být nepremozitelným.

Trestní postih je pouze opatřením sociální ochrany, směřujícím k prevenci před jistou recidivou závažných trestných činů.

Pana Bernarda nelze nikdy převychovat. Jeho příslušnost ke světu organizovaného zločinu se zdá být nezvratná. Žádný trest nemůže být dostatečně tvrdý, aby mohl zlomit jeho povahu; bude se vždy snažit uniknout z vězení nebo posílit tam své vazby k dalším zločincům. Jeho recidiva je jistá, jak již dokazuje jeho trestní rejstřík.“

Tato zpráva byla předložena stěžovateli dne 18. července 1989. Ten si pak vyžádal ještě třetí posudek, avšak vyšetřující soudce tuto žádost zamítl.

14. V průběhu separátního vyšetřování ve věci pokusu o útěk nařídil tentýž soudce psychiatrický posudek, jehož vypracováním pověřil opět dr. Dumoulina.

Když byl posudek předložen, požádal pan Bernard o druhý posudek, avšak tuto žádost vyšetřující soudce dne 15. září 1989 zamítl. Stěžovatel se proti tomu dne 25. září 1989 odvolal, avšak rozhodnutím ze dne 3. října 1989 předseda oddělení pro obžaloby Odvolacího soudu v Bourges zamítl žádost o odvolání k tomuto oddělení.

15. Stěžovatel byl předvolán před Porotní soud ve Rhône rozsudkem vynesným oddělením pro obžaloby Odvolacího soudu v Lyonu dne 11. října 1991. Oddělení pro obžaloby připomnělo, že pan Bernard původně přiznal, že se podílel na ozbrojeném přepradení, během něhož bylo ukradeno 430 350 francouzských franků (FRF) dne 5. června 1987 z pobočky Crédit Agricole v Nevers. Kromě toho bylo dále připomenuto, že stěžovatel byl vybrán svědky při identifikaci z pěti mužů stojících v řadě jako osoba, která střežila u dveří během přepadení. Oddělení pro obžaloby rovněž konstatovalo, že vyšetřování poskytlo dostatek důkazů o tom, že stěžovatel přepadl pobočku Crédit Agricole v Le Mans a odcizil při tom 190 000 FRF dne 26. listopadu 1986, a to za přitěžující okolnosti spočívající v hrozbě použití zbraně.

16. Během procesu dne 9. června 1992, poté co byli vyslechnuti znalci, požádal obhájce pana Bernarda zaprotokolovat, že se znalci vyjádřili k otáce viny stěžovatele.

17. Ve svém prozatímním rozhodnutí ze dne 12. června 1992 zamítl porotní soud žádost stěžovatelova obhájce, aby důkaz provedený výslechem znalců během procesu byl prohlášen za nepřipustný, a to s následujícím odůvodněním:

„Jelikož jeden z obhájců obžalovaného Jean-Paul Bernarda požadoval ve svém podání, aby bylo zaprotokolováno, že znalec Dumoulin prohlásil: »Fakta sama o sobě dokazují, že je nebezpečný,« a že znalec Guggiari prohlásil: »Jelikož neakceptuje, že je buď vinen nebo nemocen«, a jelikož tito znalci takto vyslovili svůj názor během řízení ohledně viny Jean-Paul

Bernarda; a jelikož bylo navrženo, aby důkaz provedený výslechem těchto znalců byl prohlášen za nepřijatelný; jelikož během výslechu znalců si obhájce Jean-Paul Bernarda poznamenal některá prohlášení nebo jejich úryvky, které údajně byly vysloveny, což podle (jeho) žádosti dokazuje, že (znalci) vyjádřili svůj názor na otázku viny Jean-Paul Bernarda; avšak jelikož tato prohlášení nebo jejich úryvky, byť by byly vysloveny, byly vytrženy z kontextu a neznamenají, že znalci prejudikovali meritum kauzy nebo že vyjadřovali názor na vinu obžalovaného, jelikož při výslechu (znalci) vždy pečlivě specifikovali, že vyslovují své závěry ohledně trestných činů, jichž se Jean-Paul Bernard dopustil; “

18. Dne 12. června 1992 odsoudil porotní soud stěžovatele k deseti letům odnětí svobody za obrobené loupežné přepadení.

19. Pan Bernard se odvolal vůči právním aspektům rozsudku. Vedle jiných argumentů ve svém odvolání uvedl, že výroky vyslovené znalci byly v rozporu s principem presumpce nevinu, podle něhož bylo jejich povinností nevyjadřovat se k vině stěžovatele.

20. Dne 31. března 1993 Kasační soud odvolání zamítl s odůvodněním, že výroky uvedené v odůvodnění odvolání nezakládají porušení přísahy složené znalci – asistovat soudu podle své cti a v souladu se svým svědomím, jak je stanoveno článkem 168 trestního řádu.

II. Relevantní vnitrostátní právo

A. Jmenování znalců

21. Jmenování znalců se řídí následujícími ustanoveními trestního řádu:

Článek 156

„Vznikne-li otázka technické povahy, může každý vyšetřující soudní orgán nebo soud v hlavním líčení buď na návrh prokuratury, nebo z vlastního podnětu či na žádost kterékoli strany nařídít vypracování znaleckého posudku.

Jestliže vyšetřující soudce rozhodne nevyhovět žádosti o znalecký posudek, vynese o tom odůvodněné usnesení.

Znalci vykonávají své pověření pod dohledem vyšetřujícího soudce nebo jiného soudce řádně ustanoveného soudem nařizujícím vypracování znaleckého posudku.“

Článek 157

„Znalci budou vybráni z fyzických nebo právnických osob, které jsou uvedeny na vnitrostátním seznamu sestaveném Úřadem Kasačního soudu nebo na jednom ze seznamů sestavených odvolacími soudy po projednání s generálním prokurátorem. Podmínky pro začlenění do těchto seznamů, jakož i výmazu z nich, stanoví předseda vlády svým rozhodnutím. Ve výjimečných případech mohou soudy svým odůvodněným rozhodnutím určit znalce, který není uveden v žádném z těchto seznamů.“

Článek 160

„Po začlenění do jednoho ze seznamů uvedených v článku 157 složí znalci před odvolacím soudem toho obvodu, kde bydlí nebo mají zaregistrované své sídlo, přísahu, že budou asistovat soudům podle své cti a v souladu se svým svědomím. Nepožaduje se na nich, aby tuto přísahu obnovovali při každém jednotlivém určení.“

Článek 168

„Je-li to nezbytné, jsou znalci vyslechnuti soudem ohledně výsledků svých technických šetření; předtím složí přísahu, že budou soudu asistovat podle své cti a v souladu se svým svědomím ...“

B. Příprava znaleckých posudků

22. Příprava znaleckých posudků se řídí následujícími ustanoveními téhož zákona:

Článek 158

„Podmínky pro jmenování znalců, kteří mohou posuzovat pouze otázky technické povahy, jsou specifikovány v rozhodnutí, jímž se nařizuje provedení znaleckého posudku.“

Článek 161

„... Při plnění svých povinností postupují znalci v součinnosti s vyšetřujícím soudcem nebo s jiným soudcem; jsou povinni jej informovat o postupu jejich prací, aby (soudce) mohl kdykoli přijmout opatření, která shledá nezbytnými.“

Článek 165

„Během přípravy znaleckého posudku může kterákoli strana požádat soud, který jej nařídil, aby uložil znalcům provést určité šetření nebo rozhovor s kteroukoliv osobou, která jim může poskytnout informace technické povahy.“

Článek 167

„Vyšetřující soudce vyrozumí strany a jejich právní zástupce o závěrech, k nimž znalci dospěli ... Ve všech případech stanoví soudce lhůtu, během níž jsou strany povinny předložit připomínky nebo žádosti, zejména o dodatečnou zprávu nebo o druhý posudek. Během této lhůty bude spis k danému případu zpřístupněn právním zástupcům stran. Jestliže vyšetřující soudce žádost zamítne, učiní tak v odůvodněném rozhodnutí, které musí být vyneseno během jednoho měsíce od jejího obdržení ...“

Článek 186–1

„Obžalovaný nebo civilní strana mohou rovněž vznášet odvolání proti rozhodnutím uvedeným v ... čtvrtém odstavci článku 167.“

C. Psychiatrické posudky

23. Psychiatrické posudky se řídí následujícími ustanoveními:

Článek 164

„... Jestliže (znalci) shledají nezbytným položit otázky obžalovanému ... provede rozhovor v jejich přítomnosti vyšetřující soudce nebo soudce pověřený soudem, přičemž ve všech případech budou dodrženy formality a podmínky stanovené články 118 a 119.“

Článek 81, odstavec 7

„Vyšetřující soudce může nařídít lékařské vyšetření, požádat lékaře, aby provedl lékařské a psychologické vyšetření, nebo nařídít jakákoli jiná nezbytná opatření. Rozhodne-li se vyšetřující soudce zamítnout žádost obžalovaného nebo jeho právního zástupce o takovéto vyšetření, učiní tak v odůvodněném rozhodnutí.“

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

24. Pan Bernard se obrátil na Komisi dne 29. května 1993. Stěžoval si na porušení svého práva na spravedlivý proces a principu presumpce nevinny, přičemž se odvolal na článek 6 § 1 a 2 Úmluvy.

25. Komise (Druhá komora) prohlásila jeho stížnost (č. 22885/93) za přípustnou dne 18. října 1995. Ve své zprávě ze dne 22. října 1996 (článek 31) vyjádřila Komise názor sedmi hlasy proti sedmi s rozhodujícím hlasem předsedy, že byl porušen článek 6 § 1 a že nebylo nutné zabývat se stížností vztahující se k článku 6 § 2.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

26. Vláda požádala Soud, aby konstatoval, že nedošlo k porušení článku 6 § 1 a 2 Úmluvy.

27. Právní zástupce stěžovatele požádal Soud, aby konstatoval, že byl porušen článek 6 § 1, a aby přiznal jeho klientovi spravedlivé zadostiučinění.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Předběžná námitka Vlády

28. Stejně jako dříve před Komisí Vláda uvedla, že stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní právní prostředky nápravy, neboť opomněl požádat vyšetřujícího soudce, aby nařídil nezávislý znalecký posudek poté, co druhý znalec předložil svůj posudek. Odvolání ze dne 25. září 1989, uvedené ve zprávě Komise, proti zamítnutí jeho žádosti o třetí znalecký posudek se týkalo rozhodnutí vyneseného jiným vyšetřujícím soudcem v průběhu řízení proti stěžovateli za pokus o útěk doprovázený násilím. Podle tvrzení Vlády jmenování třetího znalce v oboru psychiatrie by bylo nesporně znamenalo opravný prostředek ohledně stížnosti týkající se článku 6 § 1 Úmluvy.

29. Stejně jako delegát Komise i Soud především konstatuje, že námitka Vlády se týká znaleckých posudků předložených během vyšetřování vedeného vyšetřujícím soudcem v Nersers, zatímco pan Bernard napadl závěry, k nimž dospěli znalci Guggiari a Dumoulin v řízení

před Porotním soudem ve Rhône. Za druhé – a Komise to právem konstatovala ve svém rozhodnutí o přípustnosti stížnosti – stěžovatel vznesl danou stížnost před porotním soudem cestou prozatímní žádosti a později formou odvolání ke Kasačnímu soudu. Vnitrostátní opravné prostředky byly tudíž vyčerpány.

30. V každém případě vyšetřující soudce v Nevers vedl v rozhodné době dvoje vyšetřování ohledně stěžovatele, jedno z nich se týkalo ozbrojeného přepadení a druhé pokusu o útěk. Jestliže se odvolání ze dne 25. září 1989 (viz odstavec 14 výše) týkalo psychiatrického posudku předloženého dr. Dumoulinem v kontextu s druhým vyšetřováním – a pan Bernard to připustil, lze rozumě předpokládat, že každá další žádost o nezávislý posudek podaná poté, co dr. Dumoulin předložil svůj posudek dne 24. června 1989 (viz odstavec 13 výše), by musela být marná.

II. Údajné porušení článku 6 Úmluvy

31. Stěžovatel namítl, že výpovědi učiněné oběma znalci z oboru psychiatrie během řízení vedeného proti němu před Porotním soudem ve Rhône porušily jeho právo na spravedlivý proces, jakož i princip presumpce nevinny. Tvrdil, že tak došlo k porušení článku 6 § 1 a 2 Úmluvy, kde se stanoví:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě ... projednána ... soudem, který rozhodne o ... oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

2. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

32. Vláda tvrdila, že způsob, jakým psychiatři předložili důkazy během řízení, s přihlédnutím k obsahu posudků, které předložili během vyšetřování, nesignaloval porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces a porušení principu presumpce nevinny.

Vláda připomněla, že znalci nebyli členy soudu příslušného rozhodnout o tom, je-li obviněný skutečně vinen, ani nebylo jejich posláním účastnit se odhalení, zda se dopustil činů, z nichž byl obviněn. Jediným účelem jejich účasti na řízení bylo zhodnotit osobnost obviněného, aby bylo možné rozhodnout zejména o tom, do jaké míry byl odpovědný za své činy v době spáchání trestného činu, pokud se prokáže, že byl trestný čin spáchán. Jinými slovy, názory vyjádřené znalci z oboru psychiatrie při plnění jejich poslání neměly vliv ani na vyšetřování vedené vyšetřujícím soudcem o skutečnostech zavdavších podnět ke stíhání, ani na způsob, jakým bylo rozhodnuto o vině obviněného.

33. Vláda dále tvrdila, že otázky vzniklé v tomto případě je třeba řešit v obecném kontextu řízení jako celku, což nutně podle francouzského práva znamená, že stadium předprocesního vyšetřování musí být pojato do celkového posuzování řízení před porotním soudem.

Nové posuzování všech obvinění vznesených proti obviněnému následovalo po rozsáhlém řízení, během něhož byly posuzovány všechny trestné činy, z nichž byl obviněn, nejprve vyšetřovacím soudcem a poté oddělením pro obžaloby odvolacího soudu.

V daném případě byl pan Bernard předvolán před Porotní soud Rhône na základě rozhodnutí oddělení pro obžaloby Odvolacího soudu v Lyonu ze dne 11. října 1991 po předchozím vyslechnutí jeho právních zástupců. Toto ústní jednání jim poskytlo dokonalou příležitost

uplatnit námitky k obsahu znaleckých psychiatrických posudků a požádat o jejich nepřipustnost s odůvodněním, že porušují princip presumpce nevinny. Kromě toho, kdyby bylo uvedené oddělení pro obžaloby odmítlo takovou žádost, byli by se mohli též odvolat ke Kasačnímu soudu proti rozhodnutí předvolat jejich klienta k trestnímu řízení.

Konec konců předložil stěžovatel před porotním soudem prozatímní žádost o záznam v protokolu, avšak po zvážení všech skutečností ji porotní soud zamítl a Kasační soud toto rozhodnutí potvrdil.

V každém případě, i kdyby se dalo předpokládat, že prohlášení obou znalců z oboru psychiatrie mohla přesvědčit porotce, že pan Bernard je vinen, jeho usvědčení spočívalo na souhrnu faktických důkazů, včetně té skutečnosti, že byl identifikován několika svědky.

34. Komise usoudila, že otázka, zda psychiatrické posudky porušily právo stěžovatele na spravedlivý proces, musí být zodpovězena po jejich posouzení ve světle tohoto procesu jako celku. Přitom však Komise přiznala, že to není snadný úkol s ohledem na specifické rysy řízení před porotním soudem, kde důkazy jsou předkládány ústní formou při ústním jednání, kde se neuvádějí důvody v rozsudku prohlašujícím obžalovaného vinným a kde zákon o trestním řízení nevyžaduje vést úřední protokol o řízení.

V daném případě slyšeli členové poroty uvedené znalce poprvé při ústním jednání před porotním soudem. Skutečnost, že znalci byli úředně jmenováni a vyžadovalo se na nich složení speciální přísahy, odlišné od slibu složeného řadovými svědky, spolu s jejich prestiží specialistů mohla vtisknout zvláštní důležitost do myšlení laických soudců, jimiž porotci v podstatě byli. Komise se současně přiklonila k názoru, že předseda porotního soudu měl znalcům připomenout, co je jejich povinností, to jest napomáhat soudu podle své cti a v souladu se svým svědomím, a umožnit takto stěžovateli, prostřednictvím prozatímní stížnosti, dosáhnout v případě nutnosti nápravy situace odporující požadavkům Úmluvy.

Samotná možnost, jež zůstala otevřena pro obhajobu, požádat soud o formální záznam výpovědí a prohlásit je za nepřipustné, nepostačovala k ochraně práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 § 1, s ohledem na předmět řízení, na přísnost trestu, který měl být uložen, a především na speciální povahu řízení před porotním soudem.

35. Pokud jde o údajné porušení presumpce nevinny, Komise neshledala nezbytným se touto stížností zabývat s ohledem na skutečnost, že již předem konstatovala porušení článku 6 § 1.

36. Stěžovatel uvedl, že s ohledem na speciální povahu psychiatrického posudku by měla být objektivita a nestrannost znalců nepochybná.

Znalec z oboru psychiatrie, který byl jak úředníkem soudu, tak i lékařem, jednal mimo rámec normálních principů upravujících vedení trestního řízení a pravidel lékařské etiky.

Během vyšetřování nemohl být obviněnému nápomocen poradce nebo jiný znalec z oboru medicíny a obviněný nemohl vznášet připomínky. Jeho jediným dostupným opravným prostředkem byla žádost o druhý posudek.

Na druhé straně psychiatr často získal doznání přísně osobní povahy, avšak přesto o nich informoval vyšetřujícího soudce a později i soud při veřejném řízení. S ohledem na tuto

zvláštnost měli znalci povinnost být obzvláště opatrní a každou odpověď, kterou dali na jim položenou otázku, měli opřít o vědecké nebo lékařské zdůvodnění.

V daném případě jejich výpovědi nejen že postrádaly medicínský či vědecký základ, ale naopak demonstrovaly podjatost těch, kteří je učinili.

Podle pana Bernarda tyto výpovědi výrazně ovlivnily porotce, kteří již při prvním ústním jednání usoudili, že je vineni.

37. Soud především připomíná, že „presumpce nevinny zakotvená ve druhém paragrafu článku 6 je jedním z prvků spravedlivého trestního procesu, který je vyžadován paragrafem 1“ (viz, mimo jiné, rozsudek ve věci Deweer v. Belgie ze dne 27. února 1980, Serie A č. 35, str. 30, § 56, rozsudek ve věci Minelli v. Švýcarsko ze dne 25. března 1983, Serie A č. 62, str. 15, § 27 a rozsudek ve věci Allenet de Ribemont v. Francie ze dne 10. února 1995, Serie A č. 308, str. 16, § 35). Proto bude Soud posuzovat stížnosti pana Bernarda z hlediska těchto dvou ustanovení vcelku. Přitom musí posoudit trestní řízení jako jeden celek. Je třeba připustit, že není úkolem Soudu, aby svým vlastním hodnocením nahradil skutečnosti a důkazy provedené vnitrostátními soudy, neboť zpravidla přísluší právě těmto soudům, aby zhodnotily důkazy před nimi provedené. Úkolem Soudu je ujistit se o tom, zda proces jako celek, včetně způsobu, jakým byly provedeny důkazy, byl spravedlivý (viz, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Edwards v. Spojené království ze dne 16. prosince 1992, Serie A č. 247–B, str. 34 a 35, § 34 a rozsudek ve věci Mantovanelli v. Francie ze dne 18. března 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997–II, str. 436–37, § 34).

38. Účelem psychiatrických vyšetření, jimž byl pan Bernard podroben, bylo mimo jiné získat odpověď na otázku, zda trpí nějakou psychologickou poruchou, a pokud ano, zda existuje spojení mezi nalezenými poruchami a trestnými činy, z nichž byl obžalován. Posudky měly rovněž stanovit, jak je nebezpečný. Oba znalci jmenovaní vyšetřujícím soudcem museli logicky vyjít z pracovní hypotézy, že stěžovatel spáchal zločiny, které zavdaly podnět k jeho stíhání. Jejich závěry byly zaregistrovány 13. července 1988 a 24. června 1989 ve stadiu vyšetřování (viz odstavce 11 a 13 výše) a obsahovaly napadaná tvrzení. Sám pan Bernard navíc vyžadoval druhý znalecký posudek, přičemž jeho žádost o třetí (posudek) byla zamítnuta.

Při ústním jednání před oddělením pro obžaloby Odvolacího soudu v Lyonu dne 11. října 1991 měl stěžovatel příležitost napadnout znalecké posudky a požadovat, aby byly prohlášený za neplatné, avšak rozsudek z tohoto dne, jimž byl předvolán k řízení, nezmiňuje, že by se o to jeho právní zástupci pokusili.

39. Během procesu s panem Bernardem před Porotním soudem ve Rhône dne 9. června 1992 podal jeho právní zástupce prozatímní žádost poté, co dr. Guggiari a dr. Dumoulin podali své výpovědi, avšak soud zamítl prohlášení těchto výpovědí nepřijatelnými s odůvodněním, že napadené výroky neznamenají, že prejudikovaly meritum věci, aniž by vyjadřovaly jejich názor na vinu obžalovaného. Ve svém prozatímním rozhodnutí ze dne 12. června 1992 soud konstatoval, že se znalci vždy snažili specifikovat, že činí své závěry ohledně trestných činů, o nichž stěžovatel tvrdil, že je nespáchal (viz odstavec 17 výše). Navíc z protokolu o ústním jednání vyplývá, že všichni svědkové uvedení panem Bernardem byli vyslechnuti a že jeho právní zástupce měl možnost uplatnit připomínky po výpovědi každého z nich.

Dne 31. března 1993 zamítl Kasační soud stěžovatelovo tvrzení, že výše uvedené výpovědi (znalců) porušily princip presumpce nevinny, s odůvodněním, že tyto výpovědi nebyly porušením přísahy složené znalci napomáhat soudu podle své cti a v souladu se svým svědomím, jak vyžaduje článek 168 zákona o trestním řízení (viz výše odstavec 20).

40. Ze spisu vyplývá, že usvědčení stěžovatele se opírala o všechna vznesená obvinění a o důkazy získané během vyšetřování a vyslechnuté při ústním jednání před porotním soudem. Za těchto okolností Soud nemůže pokládat uvedené sporné výroky (znalců), které tvořily pouze jednu část důkazů předložených porotě, za odporující požadavkům na spravedlivý proces a presumpci nevinny.

41. Závěrem se konstatuje, že nedošlo k porušení článku 6 § 1 a 2.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Zamítá jednomyslně předběžnou námitku Vlády;
2. Potvrzuje osmi hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení článku 6 § 1 a 2 Úmluvy.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. dubna 1998.

Herbert PETZOLD
tajemník

Rudolf BERNHARDT
předseda

			<p><i>Odborné právnícké časopisy a sbírky z produkce NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o.</i></p>	<p>Orac hledej na straně 17</p>
--	---	---	--	--

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
24. dubna 1998
VĚC MAVRONICHIS
(Rozsudek ve věci Mavronichis versus Kypr)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu B jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, F. Matscher, L.-E. Pettiti, A. Spielmann, N. Valticos, E. Palmová, A. N. Loizou, J. Casadevall, P. van Dijk a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala ve dnech 29. ledna a 27. března 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu vládou Kyperské republiky (dále jen „Vláda“) dne 7. května 1997 během tříměsíční lhůty stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 28054/95) proti Kypru předložené u Evropské komise pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle článku 25 kyperským občanem, panem Michaellem Mavronichisem, dne 10. července 1995.

Vláda se ve své žádosti odvolávala na články 44 a 48 a na prohlášení, jímž Kypr uznal obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem uvedeného podání byla žádost o vydání rozhodnutí, zda skutkový děj případu založil porušení závazků zakotvených v článku 6 § 1 Úmluvy odpovědným státem.

2. K dotazu učiněnému v souladu s ustanovením 35 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu B stěžovatel ustanovil svým právním zástupcem advokáta pana C. Cleridese.

3. Vytvořený Senát zahrnoval ex officio A. N. Loizou, zvoleného soudce s kyperským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a R. Ryssdala, předsedu Soudu (ustanovení 21 § 4 písm. b) Jednacího řádu Soudu B). Dne 3. července 1997, za účasti tajemníka Soudu, vylosoval předseda jména dalších sedmi členů, jimiž se stali F. Matscher, L.-E. Pettiti, R. Macdonald, A. Spielmann, N. Valticos, J. Casadevall a P. van Dijk (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu Soudu B). Následně pak pan Bernhardt, místopředseda Soudu, nahradil pana Ryssdala a paní Palmová nahradila pana Macdonalda, když oba z nich se nemohli dále účastnit projednávání případu (ustanovení 21 § 6, druhý pododstavec, Jednacího řádu Soudu B).

4. Jako předseda Senátu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu Soudu A) konzultoval prosděnictvím tajemníka Soudu pan Ryssdal se zástupcem Vlády A. Markidesem, s právním zástupcem stěžovatele a s delegátem Komise organizací řízení (ustanovení 39 § 1 a 40). V souladu s následným usnesením obdržel tajemník Soudu vyjádření stěžovatele dne 5. prosince a Vlády dne 12. prosince 1997. Na jejich základě předseda rozhodl dne 1. prosince 1997 vyhovět žádosti Vlády o prodloužení tříměsíční lhůty pro její připomínky.

5. Dne 1. prosince 1997 se předseda rozhodl poskytnout stěžovateli právní pomoc (ustanovení 4 Dodatku k Jednacímu řádu Soudu).

6. S přihlédnutím k připomínkám stěžovatele, Vlády a delegáta Komise a po ověření, že byly splněny podmínky pro odchylku od obvyklého postupu (ustanovení 27 a 40 Jednacího řádu Soudu B), se Senát rozhodl nekonat v daném případě ústní jednání a pan Ryssdal souhlasil s tím, aby právní zástupce stěžovatele a Vláda založili do spisu připomínky k obsahu podání druhé strany.

7. Zástupce Vlády a právní zástupce stěžovatele založili do spisu v kanceláři Soudu ve dnech 5. a 7. ledna 1998 dodatkové připomínky k žádostem protistrany o spravedlivé zadosťučnění. Dopisem ze dne 21. ledna 1998 informoval delegát Komise tajemníka Soudu, že neshledává nezbytným předložit připomínky k podáním a dodatkovým podáním stran.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Zvláštní okolnosti případu

8. Stěžovatel, který je povoláním účetní, se narodil v roce 1949 a žije v Nikósii.

A. Důvody stěžovatelovy stížnosti

9. Stěžovatel, který v rozhodné době byl samostatně výdělečně činný, požádal o místo hlavního účetního v Úřadu pro odborné vzdělání, veřejného orgánu vytvořeném zákonem. Byl tu pouze jeden protikandidát, jistý pan I.

10. Dne 2. listopadu 1981 Úřad pro odborné vzdělání jmenoval do funkce pana I., ačkoli stěžovatel měl vyšší kvalifikaci. Úřad usoudil, že stěžovatel je pro dané místo až příliš kvalifikovaný a že toto místo by pro něj neskýtalo dostatečné pracovní uspokojení. Proti rozhodnutí o jmenování pana I. se stěžovatel odvolal k Nejvyššímu soudu.

11. Pan I. rezignoval v říjnu 1982 a místo hlavního účetního bylo zrušeno v listopadu 1983.

12. Dne 6. června 1984 Nejvyšší soud při rozhodování o předběžné námitce Úřadu pro odborné vzdělání shledal, že ačkoli místo bylo zrušeno, stěžovatel má i nadále zájem, aby jeho případ byl projednán. Soud se přiklonil názoru, že pokud by konstatoval, že stěžovateli bylo místo odmítnuto neprávem, pak by mohl být v důsledku toho pokládán za poškozeného ve smyslu ustanovení článku 146 § 6 Ústavy (viz odstavec 21 níže). Dne 22. února 1986 prohlásil Nejvyšší soud rozhodnutí Úřadu pro odborné vzdělání za neplatné s odůvodněním, že Úřad bezdůvodně nepřihlédl k vyšší kvalifikaci stěžovatele.

B. Řízení před Obvodním soudem v Nikósii

13. Dne 13. dubna 1987 podal stěžovatel u Obvodního soudu v Nikósii civilní žalobu proti Úřadu pro odborné vzdělání o náhradu škody ve smyslu článku 146 § 6 Ústavy (viz odstavec 21 níže). Úřad pro odborné vzdělání založil do spisu své podání dne 8. října 1987.

14. Dne 18. dubna 1988 Obvodní soud v Nikósii stanovil datum jednání na 16. května 1988. Tohoto dne obě strany požádaly soud, aby stanovil datum ústního jednání, které tak bylo stanoveno na den 8. listopadu 1988. Dne 8. listopadu 1988 soud z vlastního podnětu odročil ústní jednání na 20. dubna 1989, kdy opět z vlastního podnětu odročil ústní jednání na 27. října 1989. Dne 26. října 1989 požádala žalovaná strana o odročení. Stěžovatel nevnesl námitky a ústní jednání bylo odročeno na 7. února 1990.

15. Dne 7. února 1990 začal obvodní soud posuzovat případ. Jelikož však posuzování tohoto dne nebylo uzavřeno, odročil soud řízení na 7. března 1990, přičemž tohoto dne požádal advokát stěžovatele o odročení. Jelikož protistrana nevznesla námitky, nařídil soud ústní jednání na 5. dubna 1990. Tohoto dne počalo nové posuzování případu. Jelikož však posuzování nebylo ukončeno, odročil soud případ na 10. května 1990, kdy jej opět z vlastního podnětu odročil na 5. června 1990. Dne 5. června 1990 bylo ústní jednání ukončeno a soud si vyhradil čas na přípravu rozsudku.

16. Dne 30. listopadu 1990 vynesl obvodní soud rozsudek, v němž přiznal stěžovateli částku 2128 kyperských liber (CYP).

C. Odvolací řízení před Nejvyšším soudem

17. Dne 8. ledna 1991 se stěžovatel odvolal k Nejvyššímu soudu co do výše přiznané částky. Úřad pro odborné vzdělání předložil křížové odvolání, v němž navrhoval, aby žaloba stěžovatele byla zamítnuta.

18. Dne 12. srpna 1994 si stěžovatel stěžoval u tajemníka Nejvyššího soudu na průtahy v řízení.

19. Dne 15. března 1995 se k danému případu konalo ústní jednání. Strany souhlasily, aby křížové odvolání bylo projednáno jako první, jelikož se tak upraví všechny soudem dosud neprojednané otázky.

20. Dne 20. června 1995 dospěl Nejvyšší soud k názoru, že jeho rozhodnutí ze dne 22. února 1986, jímž prohlásil jmenování pana I. za neplatné (viz výše odstavec 12), nezaložilo závazek Úřadu pro odborné vzdělání jmenovat stěžovatele, a v důsledku toho nelze stěžovatele pokládat za poškozenou osobu ve smyslu článku 146 § 6 Ústavy (viz odstavec 21 níže). Následné zrušení místa nemohlo založit právo na náhradu škody. Úřad pro odborné vzdělání byl v podstatě povinen znovu posoudit otázku, kdo má být jmenován na predmětné místo ve světle výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu. Avšak při svém

rozhodování, zda tak má učinit, byl Úřad oprávněn zvážit možnost zrušení uvedeného místa, což bylo v souladu se zákonem.

Ve světle výše uvedených skutečností povolil Nejvyšší soud křížové odvolání a zamítl žalobu stěžovatele.

II. Relevantní vnitrostátní právo

21. Kyperská ústava stanoví:

Článek 146

„1. Nejvyšší ústavní soud má výlučnou pravomoc rozhodnout s konečnou platností o stížnosti, která je mu postoupena ohledně žaloby, že rozhodnutí, jednání nebo opomenutí jakéhokoli orgánu, úřadu či osoby, vykonávající správní pravomoc, odporuje některému ustanovení této Ústavy nebo kterémukoli zákonu nebo znamená exces nebo zneužití pravomoci svěřené takovému orgánu, úřadu či osobě. ...

4. Při rozhodování o takové stížnosti ústavní soud může:

(a) potvrdit zcela nebo částečně takovéto rozhodnutí nebo jeho nevydání; nebo

(b) prohlásit zcela nebo částečně takovéto rozhodnutí nebo nevydání rozhodnutí neplatným a bez jakéhokoli účinku; nebo

(c) prohlásit, že k nečinnosti buď úplně nebo částečně nemělo dojít a že cokoli bylo opomenuto, mělo být vykonáno.

...

6. Každá osoba poškozená rozhodnutím nebo jednáním prohlášeným za neplatné ve smyslu odstavce 4 tohoto článku nebo opomenutím, o němž bylo rozhodnuto, že k němu nemělo dojít, bude oprávněna, pokud její žalobě nebylo vyhověno orgánem, úřadem nebo příslušnou osobou, zahájit soudní řízení o náhradu škody nebo o poskytnutí jiné nápravy a získat spravedlivé odškodnění, o němž rozhodne soud, nebo získat jinou spravedlivou nápravu, jakou jen soud může poskytnout.“

Článek 172

„Republika odpovídá za každé protiprávní jednání nebo opomenutí, které způsobí škodu, k němuž došlo při výkonu nebo údajném výkonu pravomoci úředníků nebo orgánů republiky. Takováto odpovědnost bude upravena zákonem.“

22. Ve svém rozsudku ve věci Generální prokurátor republiky v. Markoullides a ostatní (/1996/ 1 Cyprus Law Reports 243) potvrdil Nejvyšší ústavní soud svou dřívější judikaturu, že osoba poškozená správním aktem musí nejdříve dosáhnout anulování a teprve poté má právo žalovat o náhradu škody ve smyslu ustanovení článku 146 § 6 Ústavy. Dále pak žalobce, poškozený správním aktem prohlášeným za neplatný ve smyslu článku 146 § 4, musí zahájit řízení o náhradu škody v souladu s článkem 146 § 6, nikoli podle ustanovení článku 172 Ústavy.

V tomtéž rozsudku pak Nejvyšší ústavní soud konstatoval, že výše náhrady škody, jež má být přiznána státnímu úředníkovi, který byl neoprávněně propuštěn, nemá být stanovena na základě principů aplikovatelných v pracovním právu, nýbrž na základě úvahy o tom, co je „spravedlivé“ za daných okolností, s přihlédnutím k zavinění administrativy a žalobce. Soud prohlásil:

„Náhrady škody v případech, jako je tento, musí být »spravedlivou náhradou«, jak je stanoveno v paragrafu 4 článku 146, a při výkladu tohoto výrazu nalezneme velkou pomoc v tom, jak Státní rada Francie postupovala v případě Deberles (7. dubna 1933). Zde bylo konstatováno, že v případě podobném svou povahou tomuto při stanovení náhrady škody ve vztahu k rozhodnutí prohlášenému neplatným je třeba vzít v úvahu důležitost zavinění administrativy a žalobce.“

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

23. Ve své stížnosti předložené Komisi dne 10. července 1995 (č. 28054/95) pan Mavronichis s odvoláním na článek 6 § 1 Úmluvy tvrdil, že jeho žaloba na náhradu škody nebyla vyřízena v přiměřené lhůtě. Připomněl rovněž článek 13 na podporu své stížnosti, že neobdržel náhradu škody navzdory tomu, že obdržel rozsudek v tom smyslu, že jeho práva byla porušena tím, že nebyl jmenován na místo ve veřejném sektoru, které pak bylo následně zrušeno.

24. Komise (První komora) prohlásila stížnost za přípustnou dne 26. června 1996, pokud jde o stížnost podle článku 6 § 1 Úmluvy, a zamítla její zbývající část. Ve své zprávě ze dne 15. ledna 1997 (článek 31) vyjádřila jednomyslný názor, že článek 6 § 1 byl porušen.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

25. Stěžovatel ve svém podání požádal Soud, aby konstatoval, že skutkové okolnosti tohoto případu zakládají porušení článku 6 § 1 Úmluvy, a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění podle článku 50.

Vláda oproti tomu ve svém podání požádala Soud, aby konstatoval, že článek 6 § 1 Úmluvy nelze na daný případ aplikovat. Alternativně uvedla, že toto ustanovení nebylo porušeno.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

26. Stěžovatel tvrdil, že doba, kterou potřebovaly vnitrostátní soudy k rozhodnutí o jeho žalobě na náhradu škody proti Úřadu pro odborné vzdělání, byla nepřiměřená a že byla v rozporu s článkem 6 § 1 Úmluvy, který v daném kontextu stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem.“

		
<p>3 sbírky judikátů 6 právnických periodik pro teorii a praxi 2 prestižní bilingvní čtvrtletníky</p>		
		 hledej na straně 27

27. Komise souhlasila s argumenty stěžovatele, zatímco Vláda tvrdila, že článek 6 § 1 Úmluvy není na předmětné řízení aplikovatelný. Alternativně pak uvedla, že skutkové okolnosti tohoto případu nezakládají porušení tohoto ustanovení.

A. Aplikovatelnost článku 6 § 1

1. Argumenty uvedené před Soudem

28. Vláda zpochybnila aplikovatelnost článku 6 § 1 na řízení o náhradě škody zahájené stěžovatelem. Přitom zdůraznila, že stěžovatelova žaloba je neodlučitelně spjatá s veřejnoprávním oprávněním být jmenován na stálé místo ve veřejné korporaci, což stěžovatel sám tvrdil ve svém dřívějším podání. Civilní žalobu nelze izolovat od veřejnoprávní žaloby, jelikož rozhodnutí civilního soudu o jeho nároku na náhradu škody bylo konečným stadiem při rozhodování o jeho veřejnoprávním oprávnění. Jelikož ve strasbourgské judikatuře je jasně stanoveno, že oprávnění ohledně přístupu k zaměstnání ve veřejném sektoru nespádají pod pojem „civilní práva“, je třeba učinit závěr, že s tím spojená civilní řízení jsou rovněž vyloučena z rozsahu článku 6 § 1.

Na podporu tohoto tvrzení Vláda uvedla, že je mylné klást na roveň stěžovatelovu civilní žalobu podle článku 146 § 6 Ústavy s civilní žalobou proti republice ve smyslu článku 172 Ústavy (viz odstavec 21 výše). Za prvé, a to na rozdíl od žalobce napadajícího administrativu podle článku 172, žaloba stěžovatele byla závislá na zajištění úspěšného výsledku jeho žaloby na náhradu škody. Za druhé, podle kyperského práva civilní soudy při výkonu jejich jurisdikce podle článku 146 § 6 nestanoví rozsah škody odkazem na právní normy upravující pracovněprávní vztahy. Naopak jsou povinny vycházet z toho, co je za daných skutkových okolností spravedlivé, a z tohoto důvodu musí přihlídnout k zavinění žalobce a k zavinění administrativního orgánu (viz odstavec 22 výše).

Z těchto důvodů nelze tvrdit, že řízení o náhradu škody v sobě zahrnovalo spor o „civilní právo“.

29. Stěžovatel zdůraznil, že řízení před Obvodním soudem v Nikósii a odvolací řízení před Nejvyšším soudem bylo svou povahou civilní. Jak prvoinstanční, tak i odvolací řízení jsou upravena obecnými pravidly civilního řízení a žalovaný, i když jde o veřejný orgán, má během celého řízení stejný status jako kterákoli jiná soukromá strana žalovaná v civilním sporu. Účelem této žaloby bylo docílit civilní nápravy formou odškodnění a skutečnost, že řízení o náhradu škody předcházelo dřívější anulování rozhodnutí Úřadu pro odborné vzdělání, nemohla nic změnit na tom, že výsledek tohoto řízení byl rozhodující pro soukromoprávní oprávnění.

Z těchto důvodů stěžovatel zastával názor, že se může odvolávat na článek 6 § 1 Úmluvy.

30. Komise dospěla k závěru, že se stěžovatel může odvolávat na článek 6 § 1 před orgány Úmluvy s ohledem na peněžní povahu žaloby, která byla předmětem napadeného řízení. Toto bylo pro Komisi rozhodujícím prvkem bez ohledu na skutečnost, že řízení o náhradu škody odviselo od předchozího docílení anulování správního aktu stěžovatelem nebo že

vnitrostátní soudy přihlížejí k veřejnoprávním kritériím při stanovení škody u žalob předložených podle článku 146 § 6 Ústavy.

2. Hodnocení Soudu

31. Soud poznamenává, že strany nepopíraly, že se jedná o spor („contestation“) mezi stěžovatelem a státními orgány o jeho právo na náhradu škody vyplývající z anulování rozhodnutí Úřadu pro odborné vzdělání jej zaměstnat. Ústřední otázka se týká klasifikace tohoto práva pro účely aplikovatelnosti článku 6 § 1 Úmluvy. V tomto ohledu vláda tvrdí, že právo uplatňované stěžovatelem formou civilní žaloby nemohlo nikdy vykazovat rysy „civilního práva“, jelikož mělo svůj původ a také záviselo na výsledku veřejnoprávní žaloby proti rozhodnutí, jímž mu byl odmítnut přístup k zaměstnání ve veřejném sektoru – tedy šlo o otázku spadající mimo rozsah článku 6 § 1 (viz odstavec 28 výše).

32. I když je pravdou, že Soud pokládal spory týkající se, inter alia, zaměstnávání úředníků za spory nespádající pod rozsah článku 6 § 1 (viz například rozsudek ve věci Neigel versus Francie ze dne 17. března 1997, Reports of Judgments and Decisions 1997–II, str. 410–11, § 43), je třeba poznamenat, že v daném případě otázka zaměstnání ve veřejném sektoru nebyla těžištěm civilní žaloby stěžovatele.

Je třeba v této souvislosti poznamenat, že cílem stěžovatele při podání civilní žaloby nebylo zajistit si jmenování do místa hlavního účetního v Úřadu pro odborné vzdělání, ani znovuzahájení řízení o zaměstnání. Na každý pád žádná z těchto možností nebyla uskutečnitelná vzhledem k tomu, že místo, o které se ucházel, bylo zrušeno ještě předtím, než podal civilní žalobu (viz odstavce 11 a 20 výše). Stěžovatel podal svou žalobu na státní orgány pouze s cílem získat finanční náhradu s ohledem na správní akt, který úspěšně napadl dřívější žalobou. Kromě toho, přihlédně-li se k jasným podmínkám článku 146 § 6 Ústavy (viz odstavec 21 výše), je diskutabilní tvrdit, že vnitrostátní právo žalovaného státu příznávalo stěžovateli právo požadovat náhradu škody teprve poté, co dosáhl anulování rozhodnutí Úřadu pro odborné vzdělání (viz, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Neves e Silva v. Portugalsko ze dne 27. dubna 1989, Serie A č. 153–A, str. 14, § 37).

33. Pokud jde o veřejnoprávní rysy civilní žaloby, na něž upozornila vláda (viz odstavec 28 výše), nelze tvrdit, že převažují nad převážně soukromoprávními rysy řízení, jehož výsledek byl rozhodující pro to, zda je stěžovatel oprávněn obdržet náhradu škody od žalovaného orgánu, a v kladném případě v jaké výši: jinými slovy, jak již bylo uvedeno výše (viz odstavec 32), toto právo mělo čistě peněžní povahu a jeho základ spočíval ve vnitrostátním právu.

Z toho lze vyvodit závěr, že civilní žaloba zahrnovala spor o „civilní právo“ a že článek 6 § 1 je na daný případ aplikovatelný.

B. Shoda s článkem 6 § 1

1. Argumenty uplatňované před Soudem

34. Stěžovatel tvrdil, že otázky obsažené v jeho žalobě nebyly složité. Přesto však celková doba do konečného rozhodnutí o jeho žalobě náhradu škody se protáhla na osm let, dva měsíce a osm dní. Stěžovatel kritizoval skutečnost, že Nejvyššímu soudu trvalo více než čtyři roky a dva měsíce, než stanovil datum ústního jednání o jeho případu, i když jeho právní zástupce požádal soud, aby se jeho odvoláním zabýval (viz odstavec 18 výše). Stěžovatel požádal Soud, aby učinil závěr, že přemrštěnou délku řízení je třeba přičíst na vrub liknavému přístupu k řízení, jenž zaujaly zejména soudní orgány, a aby konstatoval, že se stal obětí porušení článku 6 § 1 Úmluvy.

35. Vláda s touto analýzou nesouhlasila. Podle ní délku prvoinstančního řízení nelze pokládat za nepřiměřenou, přihlédne-li se ke kritériím, jež Soud v tomto kontextu aplikuje. Vláda upozornila na to, že stěžovatel neměl námitky proti žádosti žalované strany o odročení ze dne 26. října 1989 a že on sám požádal o odročení dne 7. března 1990, kterému bylo vyhověno (viz odstavce 14 a 15 výše). Pokud jde o délku odvolacího řízení, Vláda upozornila na skutečnost, že v poslední době došlo u Nejvyššího soudu k podstatnému nahromadění případů a že tento faktor nelze přehlédnout při rozhodování o přiměřenosti lhůty, která uplynula do vynesení konečného rozsudku.

Z těchto důvodů nedošlo podle tvrzení Vlády k porušení článku 6 § 1.

36. Komise poznamenala, že předmětné řízení započalo dne 13. dubna 1987 a skončilo dne 20. června 1995 – celkové období trvalo osm roků, dva měsíce a osm dní. I když příznání práva na individuální stížnosti žalovaným státem nabylo účinnosti dne 1. ledna 1989, Komise má za to, že stav řízení k tomuto dni je třeba vzít v úvahu při posuzování přiměřenosti jeho délky.

Pokud se týká délky řízení před Nejvyšším soudem, Komise především poznamenala, že případ zůstal v klidu po dobu více než čtyři roky a dva měsíce. Podle názoru Komise je třeba průtahy v odvolacím řízení přičíst na vrub státu a nelze je ospravedlnit odkazem na přetíženost Nejvyššího soudu. Proto Komise dospěla k závěru, že délka řízení byla přemrštěná a nespĺňovala požadavek přiměřenosti ve smyslu článku 6 § 1.

2. Hodnocení Soudu

37. Soud shledává, že s cílem posoudit požadavek přiměřené lhůty ve smyslu článku 6 § 1 Úmluvy je třeba se zabývat pouze řízením o civilní žalobě podané stěžovatelem dne 13. dubna 1987 (viz odstavec 13 výše), které skončilo dne 20. června 1995 (viz odstavec 20 výše). Předchozí žalobu je třeba z tohoto posuzování vyloučit. I přes její důležitost pro otázku aplikovatelnosti článku 6 § 1 (viz odstavec 32 výše), nebyla nikdy délka řízení o této žalobě předmětem stěžovatelovy stížnosti předložené orgánům Úmluvy (viz odstavec 23 výše). Za této situace, která nebyla zpochybněna, zabrala celková délka řízení o inkriminované civilní žalobě osm roků, dva měsíce a osm dní. Dále je třeba připomenout, že při posuzování přiměřenosti délky řízení ve světle vytvořené judikatury Soudu (viz odstavec 38 níže) je třeba

přihlédnout ke skutečnosti, že lhůta, vůči níž mu přísluší jurisdikce *ratione temporis*, počala běžet dne 1. ledna 1989, kdy nabylo účinnosti prohlášení Kypru ohledně práva na individuální stížnost ve smyslu článku 25 Úmluvy. Stejně jako Komise i Soud konstatuje, že přesto je třeba při rozhodování vzít v úvahu i stav projednávání případu k tomuto dni (viz, z nejnovějších případů, rozsudek ve věci Proszaková versus Polsko ze dne 16. prosince 1997, Reports 1997–VIII, str. 2772, § 31).“)

38. Na tomto základě bude Soud, s odkazem na svou ustálenou judikaturu k této problematice, hodnotit přiměřenost délky napadeného řízení ve světle specifických okolností případu, s přihlédnutím k jeho složitosti, chování stěžovatele a chování státních orgánů včetně vnitrostátních soudů zabývajících se případem v první instanci i v odvolacím řízení (viz, mimo jiné, výše zmíněný rozsudek ve věci Proszaková, str. 2772, § 32; rozsudek ve věci Robins versus Spojené království ze dne 23. září 1997, Reports 1997–V, str. 1810, § 33 a rozsudek ve věci Duclos v. Francie ze dne 17. prosince 1996, Reports 1996–VI, str. 2180–81, § 55).

39. Soud má za to, že případ stěžovatele v podstatě znamená zabývat se otázkou odpovědnosti a rozsahu náhrady škody, kde měly vnitrostátní soudy výhodu ustálené judikatury (viz odstavec 22 výše). Délku řízení nelze vysvětlit složitostí posuzovaných otázek. V tomto ohledu Soud konstatuje, že Nejvyšší soud mohl o případu rozhodnout relativně rychle poté, co bylo stanoveno ústní jednání na 15. března 1995.

Nezávisle na období, jež bylo nutné pro prvoinstanční řízení, Soud především konstatuje, že kancelář Nejvyššího soudu neučinila žádná opatření k tomu, aby odvolací řízení proběhlo v období mezi 8. lednem 1991 a 15. březnem 1995 (výše odstavce 17 až 19 výše). Stojí za zmínku, že například nebyly učiněny žádné procesní úkony k tomu, aby ústní jednání bylo zařazeno na seznam s cílem vyřešit incidenční otázky. To je třeba pokládat za významné období nečinnosti. Vláda se snažila vysvětlit tuto skutečnost odkazem na objem práce, který v uvedeném období musel Nejvyšší soud zvládnout. Avšak nepřiměřené průtahy nelze takto omluvit a je třeba je přičíst na vrub státu, neboť je třeba připomenout, že článek 6 § 1 ukládá smluvním státům povinnost organizovat svůj vlastní soudní systém takovým způsobem, aby jejich soudy mohly splnit všechny požadavky, včetně povinnosti projednat případy v přiměřené lhůtě (viz rozsudek ve věci Philis v. Řecko /č. 2/ ze dne 27. června 1997, Reports 1997–IV, str. 1084, § 40).

40. Proto došlo k porušení článku 6 § 1 v tom smyslu, že o „civilním právu“ stěžovatele nebylo rozhodnuto „v přiměřené lhůtě“.

II. K aplikaci článku 50 Úmluvy

41. Stěžovatel požadoval spravedlivé zadostiučinění podle článku 50 Úmluvy, který stanoví:

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohy sešit XV/98, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 25086/94, str. 6.

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přízná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Peněžité škoda

42. Stěžovatel požadoval částku 25 000 kyperských liber (CYP) jako náhradu škody za finanční ztrátu, kterou utrpěl z důvodu nepřiměřené délky předmětného řízení. Uvedl, že pokračoval v samostatně výdělečné činnosti v očekávání, že bude vyhověno jeho žalobě na náhradu škody proti státním orgánům v přiměřené lhůtě, pravděpodobně do konce roku 1989. Do této doby mohl znát výsledek své civilní žaloby. Požadovaná částka je rozdílem mezi částkou, kterou by byl býval vydělal v letech 1990 až 1992, kdyby získal placené zaměstnání, a částkou, kterou fakticky vydělal v této době jako osoba samostatně výdělečně činná, když vyčkával rozhodnutí o své žalobě proti žalovanému úřadu. Alternativně pak žádal na Soudu, aby mu na základě volné úvahy přiznal výše zmíněnou částku.

43. Delegát Komise neměl k návrhu stěžovatele žádné připomínky. Oproti tomu Vláda uvedla, že stěžovatel neutrpěl žádnou peněžní ztrátu, přičemž připomněla, že Nejvyšší soud na závěr rozhodl, že stěžovatel nemá nárok na náhradu škody.

44. Soud konstatuje, že vzhledem k tomu, že předmětné řízení nemělo za cíl zajistit stěžovateli jmenování do funkce, tento neprokázal příčinnou souvislost mezi konstatovaným protiprávním jednáním a tvrzenou finanční ztrátou. Proto Soud tuto žádost zamítá.

B. Morální škoda

45. Stěžovatel uvedl, že nepřiměřená délka řízení znamenala těžkou újmu na jeho fyzickém i psychickém zdravotním stavu. Na podporu tohoto svého tvrzení předložil lékařskou zprávu, v níž bylo uvedeno, že průtahy v řízení u stěžovatele vyvolaly stres, úzkost a depresi. V tomto ohledu požadoval stěžovatel náhradu ve výši 10 000 CYP.

46. Stejně jako u náhrady škody z předchozího titulu neměl delegát Komise ani k tomuto požadavku žádné připomínky. Vláda požádala Soud, aby rozhodl a stanovil, že rozsudek ve prospěch stěžovatele bude sám o sobě spravedlivým zadostiučiněním ve vztahu k jakékoli utrpěné morální škodě.

47. S přihlédnutím k nepřiměřené délce řízení, o níž lze rozumně tvrdit, že vyvolala u stěžovatele v daném případě úzkost a stres, Soud na základě principu spravedlnosti přisuzuje stěžovateli částku 3000 CYP jako náhradu z tohoto titulu.

C. Náklady a výdaje

48. Stěžovatel požadoval na Soudu, aby mu přisoudil celkovou částku 5292,10 CYP, která se skládá z částky 507,50 CYP vynaložené při řízení před vnitrostátními soudy a z částky 4784,60 CYP vynaložené před orgány Úmluvy při projednávání stížnosti na porušení článku 6.

49. Delegát se k této požadované částce nevyjádřil. Vláda prohlásila, že pokud by Soud konstatoval porušení článku 6 § 1 Úmluvy, byla by připravena uhradit stěžovateli náklady a výdaje za podmínky, že požadované částky byly skutečně a nezbytně vynaloženy a že byly přiměřené okolnostem.

50. Soud má za to, že náklady požadované v souvislosti s vnitrostátním řízením nelze pokládat za náklady vynaložené s cílem předejít porušení konstatovanému Soudem. Proto Soud tuto část žádosti zamítá. Pokud se jedná o náklady a výdaje požadované v souvislosti s řízením před orgány Úmluvy, Soud shledává požadovanou částku přiměřenou a přiznává ji v plné výši spolu s případně splatnou daní z přidané hodnoty, sníženou o částku 2000 francouzských franků, obdrženou formou právní pomoci ze strany Rady Evropy.

C. Úroky z prodlení

51. Vzhledem k informacím, jež má Soud k dispozici, sazba zákonných úroků aplikovatelná na Kypru ke dni vynesení tohoto rozsudku činí 8 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že článek 6 § 1 je na daný případ aplikovatelný a že byl porušen;

2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců částku 3000 (tři tisíce) kyperských liber jako náhradu morální škody;

(b) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců částku 4784 (čtyři tisíce sedm set osmdesát čtyři) kyperských liber a 60 (šedesát) centů jako náhradu nákladů a výdajů s případně splatnou daní z přidané hodnoty, sníženou o částku 2000 (dva tisíce) francouzských franků přepočtených na kyperské libry kursem aplikovatelným ke dni vynesení tohoto rozsudku;

(c) že budou zaplaceny běžné úroky o roční úrokové míře 8 % po uplynutí výše uvedené tříměsíční lhůty až do konečného vyrovnání;

3. Zamítá zbytek stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 24. dubna 1998.

Herbert PETZOLD
tajemník

Rudolf BERNHARDT
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. dubna 1998

VĚC FISANOTTI

(Rozsudek ve věci Fisanotti versus Itálie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu B jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, C. Russo, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, Sir John Freeland, L. Wildhaber, J. Makarczyk, U. Lohmus a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala ve dnech 2. února a 25. března 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu vládou Italské republiky (dále jen „Vláda“) dne 9. října 1997 během tříměsíční lhůty stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházela stížnost (č. 32305/96) proti Italské republice předložená Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle článku 25 italským občanem, panem Gian Carlo Fisanottim (dále jen „stěžovatel“), dne 28. dubna 1994.

Žaloba Vlády se opírala o články 44 a 48, jakož i o prohlášení, jímž Itálie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti bylo dosáhnout rozhodnutí o tom, zda skutkové okolnosti případu znamenají porušení závazků žalovaného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému v souladu s ustanovením 35 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu B žadatel prohlásil, že si nepřeje zúčastnit se jednání před Soudem.

3. Dne 25. října 1997 předseda Soudu R. Ryssdal rozhodl, že v zájmu řádného chodu justice bude tento případ projednán Senátem, který byl již vytvořen k projednání případu S. R. v. Itálie^{*)} (ustanovení 21 § 7). Tento Senát zahrnoval ex officio pana C. Russoa, zvoleného soudce s italským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Bernhardta, místopředsedu Soudu (ustanovení 21 § 4 písm. b/); dalšími sedmi vylosovanými členy byli R. Macdonald, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, L. Wildhaber, J. Makarczyk a U. Lohmus (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu Soudu B).

4. Jako předseda Senátu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu Soudu B) pan Bernhardt, jednajícím prostřednictvím tajemníka Soudu, konzultoval se zástupcem Vlády a s delegátem Komise organizací řízení (ustanovení 39 § 1 a 40). V souladu s následným usnesením tajemník Soudu obdržel žádost stěžovatele o spravedlivé zadostiučinění dne 9. prosince 1997 a vyjádření Vlády dne 19. prosince 1997. Dne 26. ledna 1998 sekretář Komise oznámil, že její delegát si nepřeje předložit písemné připomínky.

^{*)} Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohy sešit XXV/2001, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 31648/96, str. 17.

5. Dne 12. prosince 1997 Komise vypracovala spis ohledně řízení, které před ní proběhlo, jak o to požádal tajemník Soudu na základě pokynu předsedy Senátu.

6. V souladu s rozhodnutím předsedy se jednání konalo v budově Paláce lidských práv ve Strasbourgu dne 29. ledna 1998. Soud se předtím sešel k přípravnému zasedání.

Před Soud předstoupili:

(a) za Vládu V. Esposito, předseda oddělení Kasačního soudu, detašovaný u Diplomatického právního servisu Ministerstva zahraničních věcí, zástupce;

(b) za Komisi J.-C. Soyer, delegát.

Soud vyslechl prohlášení pana Soyera a pana Esposita.

7. Jelikož pan Macdonald se nemohl zúčastnit jednání dne 25. března 1998, byl zastoupen Sirem Johnem Freelandem, náhradním soudcem (ustanovení 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu Soudu B).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

8. Pan Gian Carlo Fisanotti se narodil v roce 1935 a žije v Cagliari. Byl státním úředníkem až do svého předčasného odchodu do důchodu dne 31. července 1989.

9. Dne 13. července 1992 si stěžovatel podal žádost u Regionálního oddělení Účetního soudního dvora Sardinie (dále jen „regionální oddělení“) o zvýšený důchod. Uvedl, že jeho nemoc byla způsobena jeho prací.

10. Dne 11. listopadu 1992 byl spis postoupen generálnímu prokurátorovi, aby se případu ujal. V důsledku vstupu v platnost dekretu s mocí zákona č. 232 ze dne 17. listopadu 1993, kterým byla zrušena působnost generální prokuratury v důchodových sporech, byl dne 28. července 1993 spis vrácen zpět regionálnímu oddělení.

11. První ústní jednání se konalo dne 28. ledna 1995. Nařízením z téhož dne, které bylo zaregistrováno dne 4. března 1996, požádalo regionální oddělení o názor Lékařskou komisi Vojenské nemocnice v Cagliari. Dne 3. června 1997 byl stěžovatel touto komisí vyšetřen.

12. Dne 6. října 1997 předseda regionálního oddělení stanovil datum ústního jednání na 11. února 1998.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

13. Stěžovatel se obrátil na Komisi dne 28. dubna 1994. S odvoláním na článek 6 § 1 Úmluvy si stěžoval na délku řízení před Účetním soudním dvorem.

14. Dne 15. dubna 1997 Komise (První senát) prohlásila stížnost (č. 32305/96) za přípustnou. Ve své zprávě ze dne 9. července 1997 (článek 31) vyjádřila jednomyslně svůj názor, že článek 6 § 1 Úmluvy byl porušen.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

15. Vláda požádala Soud, aby konstatoval, že článek 6 § 1 Úmluvy nebyl porušen.

16. Stěžovatel požádal Soud, aby konstatoval porušení tohoto ustanovení a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

17. Pan Fisanotti si stěžoval na délku řízení, které se z jeho podnětu konalo před Účetním soudním dvorem. Přitom se odvolal na článek 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem.“

18. Soud konstatuje, že relevantní období počalo běžet dne 13. července 1992, kdy stěžovatel předložil svou žádost Regionálnímu oddělení Účetního soudního dvora Sardinie, a že dosud neskončilo (viz odstavce 9 a 12 výše). Řízení už tudíž probíhalo přibližně pět roků a osm měsíců.

19. Přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným judikaturou Soudu, zejména ke složitosti případu, chování stěžovatele a chování příslušných orgánů (viz, mimo jiné, *mutatis mutandis*, rozsudek ve věci *Ceteroni versus Itálie* ze dne 15. listopadu 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996–V, str. 1756, § 22).

20. Podle tvrzení Vlády konstatovala Komise porušení článku 6 Úmluvy pouze na základě délky daného řízení, aniž by vzala v úvahu její podání ze dne 19. listopadu 1996. V tomto dokumentu Vláda uvedla, že délka řízení byla ospravedlnitelná s ohledem na složitost případu – bylo nezbytné získat stanovisko lékařské komise – a s ohledem na skutečnost, že řízení probíhalo v okamžiku, kdy vstoupila v platnost reforma určená k rychlejšímu projednávání případů před Účetním soudním dvorem zdokonalením organizace „soudních kanceláří“, zjednodušením procedurálních pravidel a zrušením postavení generální prokuratury v takovýchto řízeních. Posledně uvedené opatření vedlo v daném případě k tomu, že spis o daném případě byl vrácen z kanceláře generální prokuratury zpět Regionálnímu oddělení Účetního soudního dvora Sardinie.

Reforma měla za následek přesun velkého množství spisů a zpočátku došlo k určitému zdržení v každém regionu, než parlament vydal zákon k provedení dekretů s mocí zákona vydaných vládou, což zabralo jeden rok.

Délka řízení v daném případě by měla být posouzena ve světle úsilí vynaloženého státem splnit svůj závazek.

21. Komise upozornila na několik průtahů, za něž nesl žalovaný stát odpovědnost, a vyjádřila názor, že délka předmětného řízení byla přemrštěná.

22. Soud bere na vědomí úsilí italských orgánů spojené s legislativní úpravou příslušnosti a organizace Účetního soudního dvora. Nicméně zavádění reformy tohoto charakteru nemůže ospravedlnit uvedené průtahy, jelikož státy jsou povinny organizovat vstup v platnost a provádění takovýchto opatření způsobem, který vylučuje průtahy při projednávání dosud neuzavřených případů. V daném případě Soud nenalezl žádné průtahy spojené se zmíněnou reformou. Naopak, v daném případě existovalo několik nevysvětlitelných časových úseků nečinnosti příčitatelných státním orgánům: více než dva roky a šest měsíců uplynulo mezi podáním žádosti u regionálního oddělení a prvním ústním jednáním (viz odstavce 9 a 11 výše) a více než dva roky a sedm měsíců uplynulo mezi tímto jednáním a datem stanoveným předsedou regionálního oddělení pro nové ústní jednání (viz odstavec 12 výše).

23. Pokud jde o stěžovatele, nelze jej pro jeho chování kritizovat.

24. Soud kromě toho konstatuje, že případ nebyl obzvláště složitý.

25. V důsledku toho Soud neshledává délku předmětného řízení přiměřenou. Proto v daném případě byl článek 6 § 1 porušen.

II. Aplikace článku 50 Úmluvy

26. Podle článku 50:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přízná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda, náklady a výdaje

27. Stěžovatel požadoval 300 000 000 italských lir (ITL) jako náhradu škody, kterou údajně utrpěl, a 2 500 000 ITL jako úhradu nákladů a výdajů, které vynaložil v důsledku délky řízení.

28. Vláda poukázala na to, že stěžovatel nepodal žalobu na náhradu hmotné škody, a uvedla, že nález porušení článku 6 § 1 Úmluvy bude postačujícím spravedlivým zadostiučiněním vůči případné morální škodě. Posouzení otázky nákladů a výdajů ponechala Vláda volně úvaze Soudu.

		<p><i>Bližší informace na adrese</i> <i>www.orac.cz</i></p>	
--	---	--	---

29. Delegát Komise navrhl, aby stěžovateli bylo přiznáno spravedlivé zadostiučinění mírně pod hranicí 10 000 000 ITL, přičemž k otázce nákladů a výdajů se nevyjádřil.

30. Soud zastává názor, že se stěžovateli nepodařilo prokázat hmotnou škodu vylynávající z průtahů, na něž si stěžoval. Na druhé straně však Soud konstatuje, že stěžovatel utrpěl morální škodu a vynaložil náklady a výdaje, pročež mu přiznal náhradu škody ve výši 12 500 000 ITL z prvního titulu a náhradu škody ve výši 2 500 000 ITL z druhého titulu.

B. Úroky z prodlení

31. Podle informací, jež má Soud k dispozici, zákonná úroková sazba aplikovatelná v Itálii ke dni přijetí tohoto rozsudku činí 5 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že v daném případě byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;

2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců částku 12 500 000 (dvanáct milionů pět set tisíc) italských lir jako náhradu morální škody a částku 2 500 000 (dva milióny pět set tisíc) italských lir jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že zákonné úroky o roční sazbě 5 % z těchto částek jsou splatné po uplynutí výše uvedené tříměsíční lhůty až do konečného vyrovnání;

3. Zamítá zbývající část žádosti o spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Pa-láci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. dubna 1998.

Herbert PETZOLD
tajemník

Rudolf BERNHARDT
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

28. ledna 1994

VĚC HURTADO

(Rozsudek ve věci Hurtado v. Švýcarsko)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu jako Senát, který tvořili soudci R. Ryssdal, předseda, Thór Vilhjálmsson, L.-E. Pettiti, A. N. Loizou, F. Bigi, Sir John Freeland, A. B. Baka, L. Wildhaber, D. Gotchev a dále M.-A. Eissen, tajemník Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala dne 26. ledna 1994, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) dne 9. září 1993 během tříměsíční lhůty stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 17549/90) proti Švýcarské konfederaci předložené Komisi podle článku 25 kolumbijským občanem, panem Antoniem Hurtadem, dne 30. října 1990.

Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 a o prohlášení, jímž Švýcarsko uznalo obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Cílem žádosti bylo dosáhnout rozhodnutí, zda skutkové okolnosti případu zakládají porušení závazků odpovědného státu podle článku 3 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ustanovením 33 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu stěžovatel prohlásil, že si přeje zúčastnit se řízení, a jmenoval advokáta, který jej bude zastupovat (článek 30). Žadatel, který byl před Komisí označován iniciálou H., souhlasil s odhalením své totožnosti v řízení před Soudem.

3. Ve vytvořeném senátu zasedali ex officio L. Wildhaber, zvolený soudce se švýcarským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a R. Ryssdal, předseda Soudu (ustanovení 21 § 3 písm. b/ Jednacího řádu Soudu). Dne 24. září 1993 vylosoval předseda za přítomnosti tajemníka jména dalších sedmi členů, jimiž se stali L.-E. Pettiti, C. Russo, A. N. Loizou, F. Bigi, Sir John Freeland, A. B. Baka a D. Gotchev (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 4 Jednacího řádu Soudu). Později Thór Vilhjálmsson, náhradní soudce, vystřídal pana Russo, který se nemohl zúčastnit dalších jednání v dané věci (ustanovení 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu Soudu).

4. Jako předseda senátu (ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu Soudu) pan Ryssdal, jednajícím prostřednictvím tajemníka Soudu, obdržel stanoviska zástupce švýcarské vlády (dále jen „Vláda“), advokáta stěžovatele a delegáta Komise k organizaci řízení (ustanovení 37 § 1 a 38 Jednacího řádu Soudu).

5. Dne 21. prosince 1993 Vláda postoupila tajemníkovi Soudu text dohody, sjednané se stěžovatelem.

Delegát Komise, který byl konzultován, sdělil v dopise ze dne 20. ledna 1994, že věc přechává volně úvaze Soudu (viz níže odstavec 13).

6. Dne 26. ledna Soud rozhodl, že se obejde bez ústního jednání v dané věci poté, co se ujistil, že podmínky pro odchylku od běžného postupu byly splněny (ustanovení 26 a 38 Jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

7. Dne 5. října 1989 okolo druhé hodiny odpoledne byl pan Hurtado zatčen v Yverdon-les-Bains šesti policisty zásahové skupiny kantonální policie kantonu Vaud. Policisté hodili před vstupem do bytu detonační granát, přitlačili stěžovatele k zemi, přiložili mu pouta a nasadili kapuci. Údajně jej potom zbili tak, až ztratil vědomí.

8. Poté byl stěžovatel převezen na policejní stanici v Yverdonu a do ústředí zvláštního oddělení v Lausanne, kde byl vyslechnut. Své oblečení, které bylo ušpiněno během policejní akce z předchozího dne, si stěžovatel mohl vyměnit až při svém příchodu do vězení večer dne 6. října. Nejpozději dne 7. října požádal, aby mohl navštívit lékaře, vyšetřen byl 13. října. Dne 16. října byl zrentgenován, přičemž byla odhalena fraktura předního oblouku jednoho žebra.

9. Stěžovatel podal stížnost, kde napadl tělesné poškození a zneužití úřední pravomoci. V následném řízení vyšetřující soudce konstatoval, že k případu není třeba se vyjadřovat. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno dne 4. září 1990 oddělením pro obvinění kantonu Vaud a poté dne 16. října 1990 trestním kasačním oddělením Federálního soudu.

10. Dne 24. května 1991 odsoudil stěžovatele Okresní trestní soud v Yverdonu k pěti letům odnětí svobody pro vážné porušení federálního zákona o nebezpečných drogách a uložil mu uhradit část nákladů. Soud rovněž rozhodl, že stěžovatel bude vyhoštěn ze švýcarského území, a uložil mu zákaz dalšího vstupu na patnáct let.

Dne 7. října trestní oddělení Kantonálního soudu kantonu Vaud zvýšilo trest odnětí svobody na osm let.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

11. Pan Hurtado se obrátil na Komisi dne 30. října 1990; uvedl, že s ním bylo nelidsky a ponižujícím způsobem zacházeno v rozporu s článkem 3 Úmluvy a že byl zbaven účinných právních prostředků nápravy ve smyslu článku 13.

12. Dne 3. dubna 1992 prohlásila Komise stížnosti opírající se o článek 3 přípustnými. Přitom konstatovala, že zbývající část stížnosti (č. 17549/90) je nepřijatelná. Ve své zprávě ze dne 8. července 1993 (článek 31) Komise vyslovila názor, že článek 3 nebyl porušen, pokud jde o okolnosti stěžovatelova zatčení (dvanácti hlasy proti čtyřem), avšak že toto ustanovení bylo porušeno s ohledem na skutečnost, že stěžovatel musel mít na sobě zašpiněné oblečení

(patnácti hlasy proti jednomu), a proto, že mu nebylo poskytnuto okamžité lékařské ošetření (jednomyslně). Úplný text názoru Komise se připojuje k tomuto rozsudku jako příloha.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

13. Dne 21. prosince 1993 obdržel Soud od Federálního ministerstva spravedlnosti Švýcarské konfederace níže uvedený text smírného urovnání. Návrh byl učiněn náměstkem zástupce Vlády a schválen ve dnech 6. a 15. prosince 1993 panem Hurtadem.

„1. Švýcarská konfederace souhlasí s tím, že vyplatí stěžovateli částku 14 000 švýcarských franků jako jednorázovou náhradu ex gratia k úhradě všech požadavků, včetně nákladů a výdajů, které stěžovatel vynaložil ve Švýcarsku a ve Strasbourgu v důsledku událostí, které jej vedly k podání stížnosti č. 17549/90 u Evropské komise pro lidská práva.

2. Tato úhrada v žádném případě neznámá, že by švýcarské orgány uznaly, že došlo k porušení ustanovení Evropské úmluvy o lidských právech.

3. S ohledem na závazek uvedený v odstavci 1 žádají stěžovatel a švýcarská vláda Soud, aby vyškrtl případ ze seznamu v souladu s ustanovením 49 § 2 Jednacího řádu Soudu, protože navržené smírné urovnání skýtá řešení daného případu.

4. Stěžovatel dále prohlašuje, že pokládá případ za urovnaný, a zavazuje se, že nepodá před vnitrostátními nebo mezinárodními orgány další žaloby spojené s událostmi, které vedly k podání výše uvedené stížnosti.“

Delegát Komise byl konzultován podle ustanovení 49 § 2 Jednacího řádu Soudu a uvedl toto: „... Komise vyjádřila názor, že článek 3 Úmluvy byl porušen, zejména pokud jde o skutečnost, že stěžovatel byl lékařsky vyšetřen až po osmi dnech od zatčení. Soud se odkazuje, inter alia, na odstavce 79 a 80 názoru Komise. Delegát si však je vědom toho, že otázka lékařského vyšetření osob zadržených ve Švýcarsku byla posouzena Výborem pro prevenci před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním. V důsledku toho přenechává delegát Komise na volné uvážení Soudu, aby rozhodl, zda toto smírné urovnání případu je konsistentní s respektováním lidských práv zakotvených v Úmluvě ...“

14. Soud bere formálně na vědomí smírné urovnání sjednané mezi Vládou a panem Hurtadem. Soud neshledává žádný důvod veřejného zájmu (ordre public) odporující vyškrtnutí případu ze seznamu (ustanovení 49 § 2 a 4 Jednacího řádu Soudu).

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

Rozhoduje vyškrtnout případ ze seznamu.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a poté písemně oznámeno podle ustanovení 55 § 2, druhého pododstavce, Jednacího řádu Soudu dne 28. ledna 1994.

Rolv RYSSDAL
předseda

Marc-André EISSEN
tajemník

VĚC HURTADO – PŘÍLOHA
NÁZOR EVROPSKÉ KOMISE PRO LIDSKÁ PRÁVA
(jak je uveden ve zprávě Komise ze dne 8. července 1993)

Komise měla následující složení: C. A. Nørgaard, předseda, J. A. Frowein, S. Trechsel, F. Ermacora, A. Weitzel, H. G. Schermers, H. Danelius, G.-H. Thuneová, Sir Basil Hall, F. Martinez, C. L. Rozakis, J. Liddyová, L. Loucaides, J.-C. Geus, M.P. Pellonpää, B. Mar-
xer a H. C. Krüger, tajemník.

NÁZOR KOMISE

A. Stížnost prohlášená za přípustnou

35. Komise prohlásila za přípustnou žadatelovu stížnost, že zacházení, jakému byl vysta-
ven v době následující po jeho zatčení, bylo nelidské a ponižující.

B. Sporné otázky

36. Sporné otázky v daném případě znějí takto:

1. Znamená způsob, jakým bylo se stěžovatelem zacházeno během jeho zatčení, porušení článku 3 Úmluvy?
2. Znamenala skutečnost, že stěžovatel musel mít na sobě zašpiněné oblečení, porušení článku 3 Úmluvy?
3. Znamenalo neposkytnutí okamžitého lékařského ošetření porušení článku 3 Úmluvy?

C. Údajné porušení článku 3 Úmluvy

37. Článek 3 Úmluvy stanoví:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

38. Stěžovatel tvrdí, že zacházení, jemuž byl vystaven ze strany policistů během zatčení a později na policejní stanici v Yverdonu, bylo nelidské a ponižující ve smyslu článku 3 Úmluvy.

39. Vláda úvodem poznamenává, že nemá důvod zpochybňovat fakta uváděná členy zása-
hové skupiny a shledaná kantonálními soudními orgány. Dále pak Vláda poukazuje na to, že hodnocení faktů a důkazů je především věcí vnitrostátních orgánů a že instituce vytvořené Úmluvou intervnují pouze subsidiárně.

40. Vláda uznává, že operace, během níž byl stěžovatel zatčen, patří k takovým, u nichž se užívá násilí. Přitom však tvrdí, že takovýto typ operací je naprosto nezbytný, aby se předešlo jakékoli reakci ze strany osob, jež mají být zatčeny, a že jejich úspěch je závislý na rychlosti a rozhodnosti, přičemž občas vyvstane riziko zranění zatýkaných osob.

Tento typ operace byl ospravedlněn okolnostmi daného případu, protože různé informace získané mimo jiné odposloucháváním telefonů a infiltrací policistů nasvědčovaly tomu, že zatčené osoby jsou členy gangu zabývajícího se obchodem s drogami v mezinárodním měřítku. Tyto osoby měly kromě toho blízko k „medelinskému kartelu“, latinskoamerické kriminální organizaci, jež se specializuje v širokém měřítku na obchod s drogami a o níž je známo, že se systematicky uchyluje k násilným činům. V neposlední řadě policie nemohla opomenout možnost, že tyto osoby mohou být ozbrojeny, a dala přednost vniknutí do bytu před vyčkáváním, až samy vyjdou, z obavy, že by mohla být ohrožena bezpečnost třetích osob.

41. Vláda namítá, že v daném případě, jak je to běžné v těchto situacích, byl vhozen granát „Niko“. Tento typ granátu vydává ohlušující hluk a oslepující záblesk, takže ohromí každého v místnosti.

42. Vláda má za to, že zacházení, jemuž byl stěžovatel vystaven během zatčení a následně dne 5. října 1989, neznamená porušení článku 3 Úmluvy.

1. Okolnosti zatčení

43. Komise se především zaměří na posouzení žadatelovy stížnosti na to, že byl zbit policisty během zatčení dne 5. října 1989 a že mu byla přes hlavu natažena kapuce.

44. Komise připomíná, že špatné zacházení musí dosahovat minimální úrovně tvrdosti, aby mohlo spadat pod rozsah článku 3. Hodnocení tohoto minima je ve své podstatě relativní; závisí na okolnostech případu, jakými jsou povaha a kontext zacházení, jeho trvání, jeho fyzické a psychické účinky a v některých případech pohlaví, věk a zdraví dotčené osoby (rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Irsko v. Spojené království* ze dne 18. ledna 1978, Serie A č. 25, str. 65, § 162 a rozsudek ve věci *Tyrer v. Spojené království* ze dne 25. dubna 1978, Serie A č. 26, str. 14-15, § 29-30).

45. V této souvislosti se Vláda odvolává na skutečnosti prokázané ve vnitrostátním řízení.

Vláda tvrdí, že v daném případě stěžovatel uvedl, že byl prudce sražen k zemi a že policista položil své koleno na jeho záda či bok, aby mu mohl obrátit ruce za záda a přiložit mu pouta za pomoci kolegy.

46. Pokud jde o příčinu zranění shledaných na těle stěžovatele dne 13. října 1989, Vláda soudí, že nelze vyloučit možnost, že zranění byla způsobena při zatýkání. Vláda zejména připouští, že fraktura předního oblouku devátého žebra vznikla pravděpodobně důsledkem tlaku způsobeného kolenem policisty na stěžovatelovo tělo, když mu byla nasazována pouta.

Vláda dále připomíná, že policisté zásahové skupiny jednali způsobem, který byl přiměřený okolnostem, a to bez svévolného úmyslu způsobit utrpení, a konstatuje, že v čase mezi 15,15 a 15,45 se stěžovatel nacházel v přítomnosti inspektorů zvláštního oddělení v ústředí a vůbec se jim nezmínil o tom, že by byl bit nebo mučen.

47. Pokud jde o kapuci, vláda připouští, že výpovědi policistů ohledně okamžiku, kdy byla stěžovateli nasazena, se liší. V každém případě je účelem této praxe zabránit identifikaci policistů provádějících zatčení, pokud tito nemají nasazené masky.

Vláda připomíná, že stěžovatel měl nasazenou kapuci nanejvýš po dobu patnácti minut a že samotná tato skutečnost, byť i posuzovaná ve spojení s dalšími fakty shledanými švýcarskými justičními orgány za prokázané, není zacházením odporujícím článku 3 Úmluvy. Vláda rovněž formálně popírá, že bylo použito roubíku.

48. Stěžovatel soudí, že modřiny, zlomené žebro, jeho obtíže pohybovat boky a skutečnost, že u něho došlo k defekaci do kalhot, svědčí o intenzitě úderů, jež mu byly uštědřeny poté, co mu byla nasazena pouta a kapuce, přičemž o této intenzitě svědčí i doba trvání jejich následků.

Stěžovatel dále uvádí, že jeho obtíže při chůzi, bolest jeho varlat na dotek a při pohybu obou boků ve vnitřní rotaci svědčí o úderech a kopech mezi nohy, zatímco modřiny na jeho pravé lícni kosti a na hlavě spolu s trvajícím bolestmi hlavy byly způsobeny tím, že jeho hlavou bylo několikrát udeřeno o zem.

Kromě toho stěžovatel tvrdí, že opakování úderů, nejdříve v bytě a pak na policejní stanici, vystupňovalo špatné zacházení s jeho osobou a že použití kapuce vyvolává u bité osoby zvláštní úzkost.

49. Komise úvodem konstatuje, že lékař, který vyšetřoval stěžovatele 13. října 1989, uvedl ve své zprávě tento nález: dvě modřiny na pravé lícni kosti a jedna na levém rameni, ostrá bolest na dotek u devátého levého předního žebra, bolest na dotek u obou sedacích částí a při pohybu v obou bocích při vnitřní rotaci a blíže nelokalizovaná bolest v levém hypochondriu. Rentgenem byla zjištěna fraktura předního oblouku devátého levého žebra.

50. Komise dále konstatuje, že zdravotní stav stěžovatele byl popsán lékařem dne 28. dubna 1990 takto: bolesti v hrudi zmizely, další ošetřování fraktury devátého levého žebra není nutné, stěžovatel stále trpí bolestmi hlavy v pravém spánku a má žaludeční bolesti provázené zvracením způsobeným podle názoru lékaře protizánětlivým lékem, který stěžovatel užíval v době mezi útokem a započatím zvracení (asi jeden týden), takže je možné vyloučit jejich souvislost s útokem. Pokud jde o bolesti popsané stěžovatelem na počátku, zejména potíže při chůzi, tyto již pominuly.

51. Komise konstatuje, že zatčení provedli policisté v civilu, kteří patřili ke speciálnímu útvaru kantonální policie kantonu Vaud; jedná se o jednotku, která se nasazuje na speciální akce, zejména při sledování a kontrole osob v oblastech s vysokým rizikem, a na operce složité povahy.

52. Komise dále připomíná, že policie měla důvod předpokládat, a to v důsledku vyšetřování, která již proběhla, že připravuje zatčení osob podílejících se na mezinárodním obchodu s drogami, které se mohou projevit jako nebezpečné. Kromě toho, jelikož operace měla být provedena v městské oblasti za denního světla, bylo vyloučeno čekat na to, až tyto osoby vyjdou z bytu, což by bývalo mohlo ohrozit bezpečnost třetích osob.

53. Vláda nepopírá, že operace byla násilná, a uvádí, že takovýto přístup lze ospravedlnit potřebou vyloučit jakoukoli reakci na straně osob, jež měly být zatčeny.

54. Komise konstatuje, že nebylo prokázáno, že násilí použité během policejního zásahu bylo přehnané nebo nepřiměřené, vezmou-li se mimo jiné v úvahu souvislosti, za nichž zatýkáni probíhalo, a podezření policistů ohledně zatýkaných osob.

55. Zvláště je třeba podotknout, že ze spisu nevyplývá nic, co by podpořilo stěžovatelovo tvrzení, že byl zbit po celém těle, když mu byla nasazována pouta a kapuce, a to jak v bytě, tak později na policejní stanici.

56. Pokud jde o použití kapuce, Komise poznamenává, že ta sama o sobě není předmětem sporu mezi stranami. Komise konstatuje nesoulad ohledně času, kdy byla kapuce navlečena na hlavu stěžovatele, avšak shledává, že ji stěžovatel měl navlečenu po dobu nejvýše patnácti minut.

57. Ve světle výše uvedených úvah Komise dospívá k názoru, že stěžovatelovo zatčení nebylo za specifických podmínek daného případu provedeno způsobem odporujícím požadavkům článku 3 Úmluvy.

Závěr

58. Komise dospívá k závěru dvanácti hlasy proti čtyřem, že nedošlo k porušení článku 3 Úmluvy, pokud jde o okolnosti stěžovatelova zatčení.

2. Skutečnost, že stěžovatel musel mít na sobě zašpiněné oblečení

59. Komise bude dále posuzovat žadatelovu stížnost, podle které se při příchodu na policejní stanici musel vysvléci, protože jeho oblečení bylo roztrhané, byla mu sejmuta kapuce a poté, kdy vešel policista v civilu a nařídil mu opět se obléci, byl nucen si vzít zpět na sebe své zašpiněné oblečení.

60. Vláda nepopírá, že si stěžovatel musel opět na sebe obléci své zašpiněné oblečení, avšak připomíná, že se předtím mohl umýt.

61. Stěžovatel uvádí, že měl na sobě zašpiněné oblečení od doby zatčení až do příštího dne, kdy se při nástupu do vazebního vězení mohl umýt. Uprostřed následujícího týdne mu jeden vězeň půjčil kalhoty a další mu půjčil spodní prádlo a košili. Na podporu tohoto tvrzení stěžovatel předložil dopis od jednoho z těchto vězňů.

62. Komise konstatuje, že při ústním jednání Vláda vysvětlila, že při použití granátu „Niko“ je šok natolik silný, že u poloviny přítomných dojde k bezděčné defekaci. Pokud jde o stěžovatele, ten tvrdí, že k defekaci u něho došlo v důsledku úderů, které dostal během zatýkání.

63. Nadále zůstává rozdílnost tvrzení stran v tom, zda se stěžovatel mohl umýt během svého zadržení na policejní stanici v Yverdonu v čase mezi 14,15 a 14,45 v den zatčení.

Na druhé straně není sporu o tom, že si stěžovatel musel obléci zpět své zašpiněné oblečení před opuštěním své cely na policejní stanici.

64. Vláda s jistotou tvrdí, že se stěžovatel mohl převléci při svém příchodu do vězení dne 6. října večer. Oproti tomu stěžovatel tvrdí, že se mohl převléci až 10. října, kdy mu jeden ze spolupovězňů půjčil kalhoty a jiný nějaké spodní prádlo a košili.

65. Komise v této souvislosti konstatuje, že stěžovatel předložil podepsané prohlášení s datem 6. května 1992, v němž bývalý spolupovězeň potvrdil, že mu přenechal jakési oblečení, avšak není jasné, kterého dne.

66. Je prokázáno, že se stěžovatel nemohl převléci v den zatčení.

Stěžovatel tudíž měl na sobě své zašpiněné oblečení, když byl vyslýchán v ústředí speciální jednotky v Lausanne, během svého prvního výsledku u vyšetřujícího soudce a během různých přesunů, které absolvoval.

67. Komise připomíná, že zacházení se pokládá za „ponižující“, jestliže svou povahou vyvolává u obětí pocity strachu, úzkosti a podřizovanosti způsobené je pokořit a ponížít a případně zlomit jejich fyzický či morální odpor (dříve citovaný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Irsko v. Spojené království, str. 66, § 167 a rozsudek ve věci Soering v. Spojené království ze dne 7. července 1989, Serie A č. 161, str. 39, § 100).

68. Komise má za to, že chování orgánů, které zanedbaly přijetí nejelementárnějších hygienických opatření tím, že znemožnily stěžovateli obléci si čisté oblečení výměnou za to, které bylo zašpiněno v důsledku jejich akce, bylo pro stěžovatele ponižující a pokořující a tudíž i ponižující ve smyslu článku 3 Úmluvy.

Závěr

69. Komise dospívá k závěru patnácti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy s ohledem na skutečnost, že stěžovatel musel mít na sobě zašpiněné oblečení.

3. Neposkytnutí okamžitého lékařského ošetření

70. Závěrem se Komise vrací k žadatelově stížnosti na to, že se nemohl dostavit k lékaři, aby jej okamžitě ošetřil, ačkoli o to písemně požádal soudce dne 7. října 1989.

71. Pokud jde o neposkytnutí okamžitého lékařského vyšetření, Vláda podotýká, že jediné zranění, které připouští, a to zlomenina žebra, bylo vnitřní a tudíž neviditelné. Kromě toho, jelikož si žadatel nestěžoval, nic policii v tomto případě nesignalizovalo, že je nezbytné okamžité lékařské vyšetření.

72. Vláda zdůrazňuje, že stěžovatel nesdělil své přání o poskytnutí lékařského ošetření ani policejním inspektorům, ani vyšetřujícímu soudci, který jej za přítomnosti tlumočnicka vyslyšel necelé dvě hodiny po jeho zatčení, ani orgánům vězení, kde byl zadržován.

73. Kromě toho teprve až 7. října napsal stěžovatel vyšetřujícímu soudci a požádal jej o konzultaci s lékařem, načež byl vyšetřen dne 9. října, tj. následujícího pondělí.

74. Stěžovatel oproti tomu tvrdí, že o konzultaci s lékařem požádal jak policii, tak i vyšetřujícího soudce; obě tato tvrzení Vláda popírá.

Stěžovatel uvádí, že doba, po níž nebyl ošetřen, trvala osm dní, neboť ačkoli se setkal s ošetřovatelem dne 9. října 1989, nekonzultoval s lékařem až do 13. října 1989, ačkoli o to požádal již 5. října, a to jak policii, tak i vyšetřujícího soudce v okamžiku, kdy byl formálně obviněn.

75. Komise v této souvislosti konstatuje, že z výpovědí stran a z předložených listin vyplývá, že poté, co byl dne 5. října 1989 stěžovatel zatčen, setkal se s ošetřovatelem dne 9. října 1989 a byl vyšetřen lékařem dne 13. října 1989.

76. Komise připomíná, že není sporu o tom, že při stěžovatelově zatčení bylo užito násilí, ani o tom, že během této akce byl násilně sražen k zemi.

77. Komise soudí, že za těchto okolností si policisté museli být vědomi toho, že stěžovatel může být během zatýkání zraněn.

78. Komise poznamenává, že poté, co byl zatčen dne 5. října 1989, požádal stěžovatel nejpozději dne 7. října o konzultaci s lékařem. Lékařsky však byl vyšetřen až dne 13. října, tj. osm dní po zatčení a šest dní po své žádosti v tomto smyslu. Rentgen provedený dne 16. října odhalil frakturu předního oblouku devátého žebra.

79. Komise soudí, že za tak vážné situace, vyplývající z použití násilí policií, článek 3 Úmluvy požaduje od státních orgánů přijmout opatření k zajištění fyzické integrity osoby umístěné pod dohled policejních, soudních nebo vězeňských orgánů.

Podle článku 3 Úmluvy má stát specifický pozitivní závazek chránit fyzickou integritu osob zbavených svobody. Neposkytnutí přiměřeného lékařského ošetření za takovéto situace musí být kvalifikováno jako nelidské zacházení.

80. Komise má v tomto případě za to, že vezme-li se v úvahu povaha operace, v jejímž průběhu byl stěžovatel zatčen, a jeho žádost soudci, pak bylo porušením článku 3 Úmluvy, že byl předveden k lékaři za účelem vyšetření až osm dní po svém zatčení.

Závěr

81. Komise dospívá k jednomyslnému závěru, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy s ohledem na neposkytnutí okamžitého lékařského ošetření.

REKAPITULACE

82. Komise dospívá k závěru dvanácti hlasy proti čtyřem, že nedošlo k porušení článku 3 Úmluvy, pokud jde o okolnosti stěžovatelova zatčení (odstavec 58).

83. Komise dospívá k závěru patnácti hlasy proti jednomu, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy s ohledem na skutečnost, že stěžovatel musel mít na sobě zašpiněné oblečení (odstavec 69).

84. Komise dospívá k jednomyslnému závěru, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy s ohledem na neposkytnutí okamžitého lékařského ošetření (odstavec 81).

H. C. KRÜGER
tajemník Komise

C. A. NØRGAARD
předseda Komise